

Utbildningsinspektion i centrala rektorsområdet Tundalsskolan och Åkullsjöns skola grundskolor F-9 och F-6

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen inriktas mot sex områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sex områdena, som granskas utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Kunskaper, utveckling och lärande

Verksamheten:

2. Arbetsmiljö och delaktighet
3. Pedagogisk verksamhet och undervisning
4. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

5. Tillgång till utbildning och omsorg
6. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kunskapsbedömningen och betygssättningen, kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning och stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och övriga författningar. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut, riktat till huvudmannen, angående förbättrings- och kritikområden.

Genomförandet av inspektionen i Centrala rektorsområdet

Skolverket sände den 22 november 2004 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i centrala rektorsområdet har bestått av undervisningsrådet Pererik Hagberg samt expertern Solweig Bäckman. Besök i centrala rektorsområdet inleddes den 1 mars och avslutades den 3 mars 2005.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Centrala rektorsområdet, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

I centrala rektorsområdet genomfördes formella intervjuer med rektorerna, specialpedagoger, kurator, skolsköterska och personal i förskoleklass, årskurs 2, 6 och 9. Gruppintervjuer genomfördes också med ett antal elever i årskurs 6 och 9 samt med en grupp föräldrar med barn i förskoleklass, årskurs 2, 6 och 9. Lektioner i förskoleklass, årskurs 2, 6 och 9 besöktes. Under besöket fördes också samtal med badmästare.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Centrala rektorsområdet	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	68
Förskoleklass	30
Grundskola	518
Särskola	12

Centrala rektorsområdet omfattar Åkullsjöns skola och Tundalsskolan samt fritidshemmet "Fröjden". Utbildningen vid Åkullsjöns skola omfattar förskoleklass och årskurserna 1-6. Utbildningen vid Tundalsskolan omfattar förskoleklass, årskurserna 1-9, särskola årskurserna 1-10 och fritidshem. I rektorsområdet ingår också förskolor och familjedaghem.

Den pedagogiska personalen arbetar i arbetslag. Eleverna vid Åkullsjöns skola är organiserade i åldersintegrerade klasser med indelningen 1-3 och 4-6 medan eleverna i Tundalsskolan är organiserade i årskursvisa klasser med undantag av särskole- och samundervisningsgrupperna. Vid båda skolorna finns förskoleklassen integrerad i skolans lokaler.

Tundalsskolan ligger centralt i Robertsfors. Skolan består av en huvudbyggnad och en närliggande fristående byggnad samt en idrottshall. I skolan finns ett kommunbibliotek samt fritidsverksamhet. Tundalsskolan byggdes på 1960-talet och har sedan dess både byggts till och genomgått renoveringar. Skolgården erbjuder lekområden med inslag av olika redskap. Vintertid finns också en hockeyplan tillgänglig.

Byn Åkullsjön ligger 20 km väster om Robertsfors. Skolan byggdes på 1950-talet och 1987 genomfördes en till- och ombyggnad av skolan. Skolan är belägen nära skog och mark som utgör en del av barnens lekområden. I skolbyggnaden finns en idrottshall. Vintertid finns tillgång till en hockeyplan och närhet till skidspår.

Andelen elever som har skolskjuts vid Åkullsjöns skola utgör cirka två tredjedelar. Vid Tundalsskolan har hälften av eleverna skolskjuts.

En förändring av kommunens organisation innebär att Överklintens skola lades ned och barnen överflyttades till Åkullsjöns skola från och med hösten 2004. Åkullsjöns skola har också ingått i den kommunala diskussionen om hur framtidens organisation av skolverksamheten skall se ut.

Bedömning

1. Kunskaper, utveckling och lärande

Inspektionen visar att elever och föräldrar vid skolorna i allmänhet har liten kännedom om kursplanerna för respektive ämne. Särskilt tydligt är detta avseende de yngre eleverna och då i andra ämnen än svenska, engelska och matematik. Vid inspektionstillfället framkommer dock att de äldre eleverna har en god kännedom om vilka mål som skall nås i vissa ämnen, exempelvis i idrott och hälsa. Enligt inspektörerna kan begränsad kännedom om målen medföra svårigheter för eleverna att utveckla sin förmåga att själva bedöma sina resultat. Vidare kan föräldrarnas bristande kännedom om kursplanernas mål innebära att föräldrarna inte lika tydligt kan följa och relatera elevernas kunskapsutveckling till målen för utbildningen.

Skolorna arbetar med att följa de yngre elevernas kunskapsutveckling. Utvecklingen synliggörs bland annat med hjälp av bilder och texter som dokumenteras och framförs till föräldrar för att visa på uppnådda förbättringar. Elevernas språkutveckling följs och förskoleklasserna arbetar exempelvis med språkprojektet "Trulle". Eleverna i årskurs 2 utför läs- och skrivträning på ett medvetet sätt utifrån exempelvis "Språkbiten". Diagnostiska läs- och skrivtest genomförs också regelbundet. Vid Åkullsjöns skola genomförs en nationellt utformad diagnos i matematik med alla elever i årskurs 2. Även diagnoser i stavning genomförs för alla elever i årskurs 1-6.

I årskurserna 4-6 följer klassläraren elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen. Kunskapsutvecklingen dokumenteras på olika sätt beroende på lärare. Resultaten för ämnesproven i årskurs 5 avseende ämnena svenska, engelska och matematik finns dokumenterade. Några för skolorna dokumenterade resultat i andra ämnen avseende uppnådda kunskapsmål i årskurs 5 framkommer inte.

Skolorna har genomfört de nationella ämnesproven i årskurs 5. Vid Åkullsjöns skola har samtliga elever nått målen avseende ämnesproven i svenska, engelska och matematik för år 2004. Vid Tundalsskolan har 88 procent av eleverna nått målen i engelska och 81 procent i svenska. I ämnet matematik har 77 procent nått målen.

Intervjuer med lärare och föräldrar stödjer bilden av att de yngre eleverna tillägnar sig goda kunskaper inom skolans ämnen och ämnesområden. Vid inspektionstillfället visas också exempel på att elever utifrån ålder och mognad har utvecklat insikt i sitt eget sätt att lära samt att elever kan arbeta både självständigt och tillsammans. De yngre eleverna uppvisar generellt en nyfikenhet och en lust att lära men bland de äldre eleverna varierar detta mellan olika elever.

Resultaten för år 2004 avseende de nationella ämnesproven i årskurs 9 visar att 89 procent av eleverna har uppnått målen i svenska och 87 procent i engelska. I ämnet matematik är andelen elever som nått målen 86 procent. Slutbetygen i motsvarande ämnen visar att andelen som har nått minst godkänd nivå utgör 92 procent i svenska och engelska samt 95 procent i matematik.

Andelen elever vid Tundalsskolan som nått målen i alla ämnen under år 2004 var 76 procent (andelen för riket var 75,9 procent). Andelen behöriga elever till gymnasieskolan var 87 procent (andelen för riket var 89,6 procent). Det genomsnittliga meritvärdet under motsvarande år var 206,7 poäng (riksgenomsnittet 206,9). Under de senaste fem åren, med undantag av år 2001, har det genomsnittliga meritvärdet för Tundalsskolan legat i nivå med motsvarande värde för riket.

Flickorna når betygsstegen Väl godkänd (VG) och Mycket väl godkänd (MVG) i högre grad än pojkarna avseende slutbetyg per ämne i årskurs 9. Pojkar uppnår meritvärdet 186,3 och flickor 227,6 för år 2004. Skillnaden i genomsnittligt meritvärde mellan pojkar och flickor har ökat från år 2003. Det varierar dock mellan olika ämnen. I ämnet svenska når 36,7 procent av flickorna betyget MVG medan 10 procent av pojkarna når motsvarande betygssteg. Även i ämnet teknik når flickorna betyget MVG i högre grad (26,5 procent i jämförelse med 8 procent). I ämnet idrott och hälsa hade dock 48 procent av pojkarna MVG medan flickornas andel för motsvarande betygssteg var 30,6 procent.

Resultaten för pojkar respektive flickor varierar också när det gäller andelen elever som når godkänt betyg. I ämnet svenska har exempelvis alla flickor nått målen medan motsvarande andel för pojkarna utgör 84 procent. De senaste två åren har nästan alla flickor nått målen i hem- och konsumentkunskap medan mer än en tiondel av pojkarna inte har nått målen i ämnet.

Slutbetygen i årskurs 9 visar att en relativt hög andel elever, särskilt pojkar, inte har nått målen i de naturorienterande ämnena under senaste tre åren. Ämnet kemi uppvisar under nämnda period högsta andelen elever som inte har nått målen.

Förhållningssättet mellan elever präglas i huvudsak av respekt och tolerans men det förekommer ett ovärdat språkbruk bland eleverna. Vid intervjuer uppger också elever, personal och föräldrar att språkbruket bland eleverna kan förbättras. I Åkullsjöns skola uttalas även ett behov av att öka förståelsen för varandra.

Vid inspektionen framkommer att eleverna regelbundet besöker badhuset och att simkunnigheten uppgår till i det närmaste hundra procent.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att resultaten inom området kunskaper, utveckling och lärande i de flesta avseenden är goda.

Inspektörerna bedömer dock att rektorsområdet bör förbättra arbetet med hur skolorna, utifrån kursplanernas krav i årskurs 5, utvärderar elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen. Skolorna bör också förbättra informationen till elever och föräldrar avseende kursplanernas mål i samtliga ämnen.

Kunskapsresultat avseende de äldre eleverna vid Tundalsskolan bör förbättras. Variationen mellan pojkars och flickors betygsresultat bör uppmärksammas och åtgärder vidtas för att förbättra resultaten. Särskilt kan resultaten i de naturorienterade ämnena förbättras.

Mot bakgrund av att ett ovårdat språkbruk förekommer bör skolorna arbeta för att öka elevernas tolerans och respekt för varandra.

2. Arbetsmiljö och delaktighet

I centrala rektorsområdet pågår ett tydligt värdegrundsarbete med en fokusering på olika målområden. Arbetslagen anger områden som exempelvis att motverka mobbning, att alla skall trivas samt att se eleverna som individer. Åkullsjöns skola har i sin arbetsplan målet att skapa en trygg skola för alla.

Den samlade bilden från inspektionen av Tundalsskolan och Åkullsjöns skola är överlag trygga skolor med engagerad personal. Vid båda skolorna pågår ett kontinuerligt arbete med värdegrundsfrågor. Elever känner sig i allmänhet trygga vilket också bekräftas av personal och föräldrar. Åkullsjöns lokala styrelse med föräldramajoritet tar aktiv del i arbetet med att förbättra resultatet i värdegrundsfrågor.

Eleverna i årskurserna 7-8 har arbetat med projektet "Värdegrund" och har genomfört gruppstärkande aktiviteter i samtalsform med olika teman. Samtal i pojk- och flickgrupper genomförs och som ett led i arbetet med att förbättra elevernas språkbruk och attityder använder sig skolan bland annat av ungdomar från Kommunala ungdomsforum.

Enligt intervjuer har kränkande behandling förekommit mycket sällan vid Åkullsjöns skola. För Tundalsskolan uppges att kränkande behandling förekommit och 75 procent av eleverna tycker att skolan arbetar bra för att förhindra kränkande behandling. Föräldrar och elever uppges att personalen agerar vid kränkningar och konflikter.

Skolorna har var sitt handlingsprogram mot kränkande behandling som enligt intervjuerna överensstämmer med hur skolorna hanterar de fall av kränkningar som uppstår. I Åkullsjöns skolas handlingsprogram anges målsättning, exempel på vad kränkande behandling kan bestå av och en beskrivning av skolans förebyggande arbete. Lokala skolstyrelsen har utarbetat ytterligare rutiner för att ännu tidigare uppmärksamma eventuella konflikter eller kränkningar. Vid skolan finns vuxna ute under arbetsveckans alla raster.

I Tundalsskolan handlingsprogram beskrivs olika typer av kränkningar, en modell i tre steg för behandling av mobbning och en samtalsmodell mot kränkande

behandling. Vidare beskrivs de vuxnas ansvar, elevers ansvar samt skolans förebyggande arbete i årskurserna 1-6 och 7-9.

Handlingsprogrammen innehåller inte någon beskrivning av hur skolorna hanterar kränkningar mellan vuxen och elev. Vid inspektionen framkommer dock att ett för kommunen gemensamt handlingsprogram, som tar sin utgångspunkt i Skolverkets allmänna råd och kommentarer för arbetet med att motverka alla former av kränkande behandling, håller på att utarbetas.

Tundalsskolan har ett mobbningsteam för årskurserna 7-9 bestående av en lärare från varje arbetslag, kurator, skolsköterska samt representanter från övrig personal. Lärare och övrig personal har ett utrednings- och behandlingsuppdrag medan kurator och skolsköterska har en rådgivande roll i arbetet. I det förebyggande arbetet mot kränkande behandling representeras klasserna av kamratstödjare vilka, efter intervju med kurator, utses av elevrådet. Kamratstödjarna har regelbundna träffar och i deras uppgifter ingår att delge vuxna upptäckt mobbning eller om elever inte ser ut att må bra. Vid inspektionen framkommer att det bland eleverna råder en viss oklarhet över kamratstödjarnas roll och även viss oro över en något försämrad trygghet på Tundalsskolan under detta år.

Skolorna har utarbetade trivselregler. Föräldrarna vid Tundalsskolan får kännedom om reglerna genom ett informationshäfte som skickas hem. Vid inspektionen framkommer att efterlevnaden av dessa regler bland de äldre eleverna varierar beroende på lärare och elev. De äldre eleverna har inte varit delaktiga i framtagandet av trivselreglerna.

På Tundalsskolan har de äldre eleverna möjlighet att diskutera frågor av gemensamt intresse med sin mentor och i elevrådet. Hur skolan arbetar och prioriterar elevernas delaktighet och medansvar kring gemensamma frågor är beroende av vilken lärare eleverna har. Eleverna har begränsat engagemang och intresse för denna typ av frågor. Elevrådets ordförande och elevskyddsombudet deltar vid arbetsplatsträffar på skolan.

För de yngre eleverna vid Tundalsskolan genomförs klassråd och elevråd regelbundet och flera exempel på verkställda beslut finns. Förbättringar genomförs främst inom praktiska frågor men eleverna har även lagt förslag avseende det hälsofrämjande arbetet.

Eleverna vid Åkullsjöns skola har möjlighet att diskutera gemensamma frågor i samtalsgrupper som de ingår i. Skolan har också återkommande storrådsmöten i vilka alla elever deltar och genomför omröstningar om uppkomna förslag. Vidare har skolan en lokal styrelse med föräldrar i majoritet. Inspektionen visar att föräldrar varit delaktiga i exempelvis utarbetandet av arbetsplan och i arbetet med värdegrundsfrågor. Världsmiljödagen firades i samarbete med bybor och skolgården har rustats upp i samarbete med föräldrar.

Åkullsjöns skola har nått utmärkelsen miljöskola och arbetar för att göra eleverna medvetna i natur- och miljöfrågor samt i kretsloppstänkande. Skolan arbetar bland annat med att öka medvetenheten avseende ekologiskt odlade livsmedel samt sortering av avfall. Vid inspektionen framkommer flera exempel på bra arbete inom dessa områden.

Inspektionen visar att skolorna medvetet bedriver ett hälsofrämjande arbete och regelbundet genomför olika aktiviteter. Under många år har terränglöpning, cykling, skidåkning och stavgång genomförts med alla elever. Vidare är utevistelse med olika aktiviteter vanligt förekommande på skolorna. Skolsköterskan genomför varje år en kartläggning av arbetsmiljön i årskurserna 3-6. Personalgruppen har även arbetat med att förbättra sin hälsa. Åkullsjöns skola har utmärkelsen miljöskola där mat, hälsa och livsstil utgör naturliga inslag i skolans verksamhet.

Projektet "Framtidsnycklar" i årskurserna 1-3 och särskolan 1-7 under titeln "Vi är olika - va bra!" startade under hösten 2004. Arbetet syftar till att öka elevernas självkännedom och sin egen inre företagsamhet i form av att använda olika uttrycksformer för känslor. Under våren inriktas arbetet mot att hitta olika vägar att hantera konflikter.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att arbetsmiljön och delaktigheten inom centrala rektorsområdet i de flesta avseenden är av god kvalitet. Skolorna genomför ett tydligt och medvetet hälsofrämjande arbete.

Inspektörerna bedömer dock att rektorsområdet bör förbättra sitt arbete med att utveckla de äldre elevernas förmåga att arbeta i demokratiska former och förbättra deras engagemang avseende delaktighet och inflytande.

3. Pedagogisk verksamhet och undervisning

I Tundalsskolans arbetsplaner för förskoleklassen och årskurserna 1-6 återges skolans bearbetningar av de nationella målen i ett antal ämnen. Vidare anges vilka områden som skolan arbetar med. I skolans formuleringar av mål saknas, i några ämnen, ett antal nationella mål att uppnå i årskurs 5. I ämnena slöjd, musik, hem- och konsumentkunskap, idrott och hälsa samt bild finns utarbetade arbetsplaner till och med årskurs 9. Enligt intervjuer med personalen för de yngre eleverna vid skolorna utgör arbetsplanerna ett stöd i arbetet.

Vid inspektionstillfället uppges att för övriga ämnen i årskurserna 7-9 gäller de nationella målen. Ett "brobygge" mellan årskurserna pågår i syfte att hitta former och metoder för elevernas övergång till högre årskurs. I detta arbete ingår även att utarbeta en arbetsplan som gäller för hela Tundalsskolan.

Arbetssätten varierar vid skolorna beroende på vilken lärare som eleverna har. Lärarna och arbetslagen finner själva olika former för undervisningen och gemensam planering genomförs i varierande omfattning. I förskoleklasserna finns en tydlig struktur för barnen där begrepp av olika slag tränas samtidigt som den fria leken har utrymme.

De yngre eleverna vid skolorna tränas dagligen i att göra val av olika slag och de har vissa möjligheter att påverka sin dag. Eleverna vid Tundalsskolan har exempelvis tid för eget arbete under vilken eleverna bestämmer när i tid de skall genomföra olika typer av arbetsuppgifter som läraren presenterat.

De äldre eleverna vid Tundalsskolan har elevplanerad tid som varierar i omfattning mellan årskurserna. Eleverna har möjlighet att till viss del styra sitt arbete utifrån givna alternativ som exempelvis att göra klart arbeten, läsa läxor, få stöd eller fördjupa sig inom ett arbetsområde. Vid inspektionen framkommer att eleverna generellt tar bra ansvar för sin elevplanerade tid.

Något tydligt reellt inflytande över arbetssätt, arbetsform och undervisningens innehåll framkommer dock inte vid inspektionen. Mot bakgrund av att eleverna även har liten kännedom om målen för utbildningen kan detta enligt inspektörerna begränsa elevernas möjligheter att på ett medvetet sätt påverka sin kunskapsutveckling.

Det bedömningsunderlag som används inför betygssättning varierar beroende på lärare och ämne. Vid intervjuer anges muntliga och skriftliga redovisningar, prov och praktiskt utförda arbeten samt nationella prov utgöra underlag inför betygssättningen. Den enskilde läraren ansvarar för bedömningen men ibland sker sambedömning. Inför betygssättningen förs samtal med eleverna om betygen. Vid utvecklingssamtalet gör också eleverna en bedömning av sig själva i olika ämnen och i olika avseenden. De anger även vilket betyg de siktar mot.

Vid inspektionen uppger elever, personal och föräldrar vid Tundalsskolan att undervisningen har fokus på kunskaper och att kraven uppfattas som högt ställda. Detta skall ses mot bakgrund av elevernas bristande kännedom om målen i kursplanerna som begränsar deras möjlighet att utveckla sin förmåga att själva bedöma sina resultat.

Inspektionen visar att regelbundna samtal och diskussioner avseende bedömning och betygssättning i samtliga ämnen inte förekommer. Vidare finns inte någon systematisk samverkan med Nybyskolan. Skolledningen genomför inte heller någon systematisk kvalitetssäkring av betygssättningen. Enligt inspektörerna utgör möjligheten till samverkan ett viktigt inslag för att betygssättningen skall bli så rättvis och likvärdig som möjligt.

För de äldre eleverna vid Tundalsskolan finns ett elevvårdsteam bestående av skolsköterska, kurator, två specialpedagoger samt rektor. För de yngre eleverna hanterar personalen själva elevvården med stöd av andra kompetenser inom skolan, kommunen och andra myndigheter. Rektorn deltar i det elevvårdande arbetet då behov av elevvårdskonferens föreligger. På vilket sätt elevers behov av stöd identifieras varierar beroende på specialpedagog/lärare. Vid inspektionen ges några exempel på sätt att identifiera elever i behov av stöd, där klasskonferenser vid terminens mitt utgör ett exempel. Några utarbetade rutiner för att identifiera elever i behov av stöd framkommer inte vid inspektionen.

I rektorsområdet finns fyra specialpedagoger som arbetar med eleverna i särskolan och ytterligare sju specialpedagoger/speciallärare som arbetar i grundskolan. Vid intervjuer uttrycks behov av att förbättra personalens samarbete avseende arbetssätt och arbetsformer även över de gamla stadiegränserna. Något tydligt samarbete över stadiegränserna mellan de olika specialpedagogerna/speciallärarna framkommer inte vid inspektionen.

En av specialpedagogerna genomför utredningar avseende dyslexi. För de yngre eleverna utarbetar lärare och specialpedagog tillsammans med föräldrar och elev ett åtgärdsprogram. För de äldre eleverna utarbetas åtgärdsprogram av specialpedagog eller av ämneslärare tillsammans med elev och förälder.

Åtgärdsprogrammen i Åkullsjöns skola innehåller beskrivningar av positiva faktorer, svårigheter, målsättning, vem som är ansvarig samt när uppföljning skall ske. Vid Tundalsskolan innehåller åtgärdsprogrammen positiva faktorer, utvecklingsområden, övrig information samt lång- och kortsiktiga mål, åtgärder,

ansvarig, utvärdering och när uppföljning skall ske. För elever som inte har nått målen i svenska, engelska och matematik upprättas mer kortfattade åtgärdsprogram som innehåller positiva faktorer, elevens svårigheter, vad som skall prioriteras, vem som är ansvarig och tid för uppföljning. Åtgärdsprogrammen visar på en struktur i arbetet med att ge stöd utifrån elevernas behov.

Under innevarande år har 15 elever anpassad studiegång vid Tundalsskolan. En grupp äldre elever ingår i det nyligen startade "Växhuset" som utgör en särskild undervisningsgrupp. Eleverna utför praktiskt arbete och undervisas i ämnena svenska, engelska, matematik samt slöjd och hem- och konsumentkunskap. Målsättningen för arbetet är att eleverna skall återgå till ordinarie klass i årskurs 9.

Elever med olika funktionshinder är integrerade i skolverksamheten och i särskolan finns för närvarande tre grupper vid Tundalsskolan. Som stöd i arbetet kring elever inskrivna i särskolan finns assistenter. I grundskolans verksamhet förekommer även elevassistenter. I två av särskolegrupperna arbetar också elever inskrivna i grundskolan vilka följer en individuell studieplan. Grupperna benämns samundervisningsgrupper och vid inspektionen framkommer att fler elever i grundskolan önskar få arbeta i dessa grupper.

Utvecklingssamtal genomförs en gång per termin med elever och föräldrar. Inspektionen visar att utvecklingssamtalen vid skolorna generellt ger information om elevernas kunskapsutveckling och sociala utveckling. Vid intervjuer framkommer dock att beskrivningen av elevernas kunskapsutveckling inte tydligt kopplas till kursplanernas mål.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att undervisningen och övrig pedagogisk verksamhet inom centrala rektorsområdet i de flesta avseenden är av god kvalitet.

Inspektörerna bedömer dock att skolorna bör förbättra de äldre elevernas möjligheter till ett reellt inflytande över arbetssätt, arbetsform och innehållet i undervisningen. Vid Tundalsskolan bör personalens samverkan avseende arbetssätt och arbetsformer förbättras samt även vid elevernas övergång mellan årskurser. Som ett led i detta arbete kan också skolans rutiner för att identifiera elever i behov av särskilt stöd förbättras.

Vidare bör Tundalsskolan förbättra arbetet med bedömning och betygssättning.

4. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

I centrala rektorsområdet finns en rektor och två biträdande rektorer med olika ansvarsområden. Rektorn ansvarar för årskurserna 7-9 vid Tundalsskolan. En biträdande rektor ansvarar för Åkullsjöns skola och områdets förskolor medan den andra har ansvar för förskoleklass och årskurserna 1-6, fritidsverksamhet, musikskolan samt särskolan. Samtliga rektorer har sina arbetsplatser på Tundalsskolan. Den biträdande rektorn för Åkullsjöns skola besöker skolan en gång i veckan.

Den biträdande rektorn med ansvar för Åkullsjöns skola är förtrogen med verksamheten och känd bland elever och föräldrar. Den pedagogiska verksamheten vid skolan styr lärarna och arbetslaget till stor del själva och någon tydlig pedagogisk ledning framkommer inte. Även skolans arbete avseende samarbetsfor-

mer och annat övergripande arbete genomförs och hanteras av skolans personal.

På Tundalsskolan uppfattas rektorn och den biträdande rektorn vara förtrogna med verksamheten och de är kända bland elever och föräldrar. Arbetssätt och arbetsformer styrs även här till stor del av lärarna själva och genom samarbete inom arbetslagen. Någon tydlig pedagogisk ledning av skolan framkommer inte. Rektorn har i sitt pedagogiska ledarskap prioriterat organisatoriska frågor för att få en grund för pedagogisk utveckling.

Åkullsjöns skola har i sin arbetsplan tydliggjort ett antal mål och givit exempel på sätt att genomföra arbetet. Vid Tundalsskolan utgörs arbetsplanerna för årskurserna 1-6 av lokala bearbetningar av de nationella målen i olika ämnen. Exempel på egna bearbetningar av de nationella kursplanemålen finns i ämnena matematik, naturorienterande ämnen, samhällsorienterande ämnen samt engelska. Utöver detta finns för årskurserna 1-9 utarbetade arbetsplaner i ämnena bild, hem- och konsumentkunskap, idrott och hälsa, musik, moderna språk samt svenska. I ämnet svenska finns också mål att sträva mot. Fritidshemmet "Fröjden" vid Tundalsskolan har en dokumenterad arbetsplan med angivna mål och beskrivningar av arbetets genomförande.

Någon arbetsplan för Tundalsskolan som omfattar samtliga årskurser framkommer således inte vid inspektionen. Ett "brobygge" mellan årskurserna pågår i syfte att bland annat utarbeta en arbetsplan för hela Tundalsskolan.

Arbetslagen vid skolorna har utarbetade utvärderingar och redovisningar av värdegrundsarbetet, hälsa och egna profilfrågor. Personalen i de olika arbetslagen genomför en utvärdering som lämnas till rektorn. I direktiv från barn- och utbildningsnämnden skall också antal barn/elever, personalsammansättning, lokalfrågor, resultat av nationella prov i årskurserna 5 och 9 samt betygsstatistik redovisas. Inspektionen visar att det i huvudsak är de tre prioriterade områdena som finns redovisade. Resultatet av lärarnas utvärdering av elevernas kunskapsutveckling i relation till kursplanernas krav efterfrågas inte av skolledningen eller kommunen.

Elever och föräldrar är inte delaktiga i kvalitetsarbetet på Tundalsskolan och analysen av resultaten genomförs av personalen. Kvalitetsredovisningen vid Åkullsjöns skola är känd av föräldrar som också är delaktiga i kvalitetsarbetet.

Någon för Tundalsskolan sammanhängande kvalitetsredovisning framkommer således inte vid inspektionen. En tydlig bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen har uppnåtts återges inte i utvärderingarna. Flera olika utvärderingar genomförs av lärare avseende undervisningen men någon systematisk uppföljning och efterfrågan av resultat för hela skolan förekommer inte. I arbetslagens utvärdering redovisas exempelvis resultaten i ämnesproven för årskurs 5 medan skolornas övriga kunskapsresultat inte behandlas.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att styrning, ledning och kvalitetsarbete inom centrala rektorsområdet är av godtagbar kvalitet.

Inspektörerna bedömer att kvalitetsarbetet bör förbättras vid skolorna och att elever och föräldrar vid Tundalsskolan bör bli delaktiga i arbetet. Centrala rek-

torsområdet kan i sitt kvalitetsarbete särskilt utveckla sina metoder för att följa upp och analysera sina resultat.

Vidare bedömer inspektörerna att Tundalsskolan bör förbättra sin kvalitetsredovisning så att den innehåller en bedömning av i vilken mån skolan som helhet har nått de nationella målen för utbildningen.

Inspektörerna bedömer också att rektorerna bör ta ett tydligt ledningsansvar för den pedagogiska utvecklingen vid skolorna. Biträdande rektorer utför också hela eller delar av rektorsfunktionen och har ett ledningsansvar som vilar på en rektor utan att benämnas rektor.

5. Tillgång till utbildning och omsorg

Föräldrarna får information om skolornas verksamhet bland annat genom föräldramöten, veckobrev, kontaktbok och utvecklingssamtal. Vid Åkullsjöns skola får föräldrar även information från den lokala skolstyrelsen med föräldramajoritet.

Eleverna i årskurs 6 vid Tundalsskolan erbjuds tyska, spanska, franska, engelska eller svenska/engelska som språkval. Även modersmålsundervisning och teckenspråk erbjuds om det är möjligt. Vid Åkullsjöns skola erbjuds eleverna tyska, franska eller engelska. Eleverna som väljer något av språken tyska, franska eller spanska genomgår en introduktionskurs i alla tre språken under en del av terminen i årskurs 6. Därefter gör dessa elever ett språkval.

Vid Åkullsjöns skola anordnas elevens val för årskurs 2-6 i form av att eleverna varje fredag gör ett val avseende vilka ämnen eller ämnesområden som de vill fördjupa sig i. Eleverna genomför sedan elevens val vid olika tidpunkter under skolveckan beroende på val av innehåll.

Inom ramen för elevens val arbetar eleverna vid Tundalsskolan åldersintegrerat i årskurserna 4-5, 6-7 och 8-9. Eleverna väljer till stor del något av de praktiskt-estetiska ämnena men även svenska, biologi, teknik och samhällsorienterande ämnen förekommer.

Ett kommunbibliotek finns inrymt i Tundalsskolans lokaler vilket nyttjas på olika sätt i undervisningen. Vidare har skolan närhet till en simhall som skolorna bedriver regelbunden simundervisning i.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att elevernas tillgång till utbildning är god.

6. Resurser

Kompetensutveckling genomförs och enligt intervjuer är den i huvudsak inriktad mot övergripande kunskapsområden. Exempelvis har kommunen det senaste året erbjudit kompetensutveckling i språkstöd och i arbetet med miljöcertifiering. Den kompetensutveckling som genomförs är däremot inte alltid i överensstämmelse med de behov som framkommit i arbetslagens utvärderingar. Vid inspektionen framkommer också att resurserna för att genomföra önskad kompetensutveckling utifrån individuella behov har minskat.

Inom rektorsområdet är målsättningen att prioritera resurser till de lägre åldrarna. Rektorerna ansvarar i sina verksamheter för omfördelning av resurser efter samråd med lärare och specialpedagog. Vid återkommande klasskonferenser på

Tundalsskolan identifieras resursbehov. Inspektionen visar att rektorerna har god kännedom om sina verksamheters behov av resurser.

Personalen har i huvudsak adekvat utbildning för den åldersgrupp och de ämnen de undervisar i. Vid inspektionen framkommer dock att några lärare inte har utbildning för de ämnen som de undervisar i.

Eleverna vid skolorna har överlag tillgång till datorer och läromedel lämpade för verksamheten. Tillgången till datorer vid Åkullsjöns skola är dock begränsad. För de äldre eleverna vid Tundalsskolan finns en särskild datasal. Inspektionen visar att Tundalsskolan har brist på grupputrymmen för eleverna och för ett antal lärare vid skolorna råder brist på arbetsplatsutrymmen.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att rektorsområdet har godtagbara förutsättningar att nå de mål som anges i kursplanerna och läroplanerna.

Inspektörerna bedömer att rektorsområdet bör förbättra sitt arbete med att ge personalen kompetensutveckling så att det bättre utgår från de behov som verksamheterna har.

Vidare kan skolornas lokalmässiga förutsättningar förbättras.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten i centrala rektorsområdet övergripande är av god kvalitet. Åkullsjöns skola och Tundalsskolan har engagerad personal och överlag en trygg miljö för lärande. Däremot förekommer ett ovårdat språkbruk och skolorna bör fortsätta att arbeta för att öka elevernas tolerans och respekt gentemot varandra.

Skolorna fokuserar på elevernas kunskapsutveckling och har de senaste åren uppnått goda resultat avseende de nationella proven i årskurs 5. Skolorna bör dock förbättra arbetet med hur skolorna, utifrån kursplanernas krav i årskurs 5, utvärderar elevernas kunskapsutveckling i andra ämnen än svenska, engelska och matematik. Skolorna bör också förbättra informationen till elever och föräldrar avseende kursplanernas mål i samtliga ämnen. Detta är viktigt bland annat för att ge eleverna bättre möjlighet att utveckla förmågan att själva bedöma sina resultat.

Tundalsskolan bör förbättra de äldre elevernas kunskapsresultat. Variationen mellan pojkars och flickors betygsresultat bör uppmärksammas och åtgärder vidtas för att förbättra resultaten. Särskilt kan resultaten i de naturorienterade ämnena förbättras.

Skolorna genomför ett tydligt och medvetet hälsofrämjande arbete. Eleverna besöker regelbundet simhallen och simkunnigheten är mycket hög. De yngre eleverna vid skolorna tränas dagligen i att göra val av olika slag och de har möjlighet att påverka sin dag. Däremot bör de äldre elevernas möjligheter till ett reellt inflytande över arbetssätt, arbetsform och innehållet i undervisningen förbättras. Även elevernas förmåga att arbeta i demokratiska former samt deras engagemang avseende delaktighet och inflytande är angelägna förbättringsområden.

Rektorerna är förtrogna med sina verksamheter och kända av elever och föräldrar. Rektorerna bör dock tydligare ta det övergripande ledningsansvaret för den

pedagogiska utvecklingen vid skolorna. Kvalitetsarbetet bör också förbättras och rektorsområdet kan särskilt utveckla metoder för att följa upp och analysera resultaten. Även arbetet med bedömning och betygssättning bör förbättras för att säkerställa likvärdighet och rättvisa.

Det finns således ett behov av förbättringsinsatser inom ett flertal områden, nämligen:

- skolornas arbete med att utvärdera de yngre elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen bör förbättras,
- de äldre elevernas kunskapsresultat bör förbättras,
- informationen till elever och föräldrar avseende kursplanernas mål i samtliga ämnen bör förbättras,
- de äldre elevernas förmåga att arbeta i demokratiska former bör förbättras och deras engagemang avseende delaktighet och inflytande bör öka,
- skolornas arbete för att öka elevernas tolerans och respekt för varandra bör förbättras,
- de äldre elevernas möjligheter till reellt inflytande över arbetssätt, arbetsform och innehållet i undervisningen bör förbättras,
- personalens samverkan vid elevernas övergång mellan årskurser samt avseende arbetssätt och arbetsformer bör förbättras,
- arbetet med bedömning och betygssättning vid Tundalsskolan bör förbättras,
- kvalitetsarbetet bör förbättras och skolorna kan särskilt utveckla metoderna för att följa upp och analysera resultaten,
- kvalitetsredovisningarna bör förbättras så att de tydligt innehåller en bedömning av i vilken mån skolorna har nått de nationella målen för utbildningen,
- rektorerna bör tydligare ta ledningsansvaret för den pedagogiska utvecklingen vid skolorna samt
- arbetet med att ge personalen kompetensutveckling bör förbättras så att det bättre utgår från de behov som finns.

Datum	Ort
2005-08-12	Umeå

Solweig Bäckman

Pererik Hagberg